

Reikwijdte en diepgang

Concentratie activiteiten pluimveebedrijf T. Engelen

Reikwijdte en diepgang

Concentratie activiteiten pluimveebedrijf T. Engelen

Auteur P.J.H. van der Linden
Opdrachtgever T. Engelen
Projectnummer 12.017
Ingen 3 april 2012
foto omslag Zandstraat 99-101

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Doel en aanleiding	6
3	Wettelijk kader	9
4	Beschrijving omgeving	13
5	Activiteiten en alternatieven	19
6	Afbakening	23
7	Procedure	25
8	Literatuur	26

1 Inleiding

Op 31 augustus 2011 heeft de raad van de gemeente Someren het bestemmingsplan “Zandstraat 99” vastgesteld. Middels dit bestemmingsplan wordt de vergroting van het agrarisch bouwblok ter plaatse mogelijk gemaakt. De maximale oppervlakte van het bouwblok bedraagt 2,5 hectare, waarbij er minimaal 20% van het nieuwe bouwblok gebruikt wordt voor landschappelijke inpassing. De vergroting van het bouwblok is noodzakelijk in verband met het saneren van twee intensieve veehouderijen in eigendom van initiatiefnemer Engelen, die in het rode extensiveringsgebied rondom de kern van Someren liggen (Hollestraat 28-30 en Ruiter 17-19). De dierrechten van deze beide pluimveebedrijven worden geconcentreerd aan de Zandstraat. Doordat de beide intensieve veehouderijen uit het rode extensiveringsgebied verdwijnen, ontstaat een positief effect. De overlast die de bedrijven op de kern veroorzaken, wordt weggenomen. Ten tweede wordt er op de beide locaties ruimtelijke kwaliteitsverbetering bewerkstelligd door de sloop van de stallen. Hiermee wordt voldaan aan de doelstellingen die zijn gesteld in het kader van de reconstructie.

Daarnaast worden ook dierrechten afkomstig van De Hoof 28 en Zandstraat 61 verplaatst naar de Zandstraat.

Tegen het bestemmingsplan “Zandstraat 99” is beroep aangetekend en voorlopige voorziening aangevraagd. De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft inmiddels een uitspraak gedaan ten aanzien van de voorlopige voorziening en de bodemprocedure loopt nog. De zittingsdatum van de bodemprocedure is op dit moment (maart/april 2012) nog niet bekend.

■ **Concentratie dierrechten**

De verleende vergunningen voor de vier bedrijven geeft in totaal 117.434 vleeskuikenouderdieren aan (Hollestraat 25.350, Ruiter 35.000, Zandstraat 61 4.084, De Hoof 13.000 en Zandstraat 99-101 40.000 dieren). Na realisatie van de plannen worden aan de Zandstraat 99-101 in totaal 82.000 dieren gehouden. De werkzaamheden aan de Hollestraat 28-30, Ruiter 17-19, Zandstraat 61 en De Hoof 28 worden beëindigd. Het houden van ouderdieren wordt daarmee geconcentreerd aan de Zandstraat 99-101. Om deze dieren te kunnen huisvesten, is de bouw van twee extra stallen op de locatie noodzakelijk.

Op de locatie Hollestraat 28-30 zijn de stallen inmiddels gesloopt en er worden woningen ontwikkeld. De stallen aan Ruiter 17-19 worden ook gesloopt en de grond wordt herontwikkeld tot natuur. De voormalige bedrijfswoning is herbestemd tot ‘Wonen’. De andere locaties gaan benut worden voor statische opslag.

- **Natura 2000**

In de omgeving ligt een aantal Natura 2000 gebieden: Strabrechtse heide, Weeter- en Budelerbergen & Ringselven en Grootte Peel. Één van de gronden waarop de voorlopige voorziening is toegewezen (18 november 2011), is dat er onvoldoende onderzoek is verricht naar de effecten van de ontwikkeling op de Natura2000 gebieden. Voor de ontwikkeling is daarom een passende beoordeling uitgevoerd met als conclusie dat er een lichte vermindering van de depositie van stikstofverbindingen wordt verwacht en derhalve geen significant effect op de Natura 2000 gebieden kan worden geconstateerd. Op basis van de passende beoordeling is door het pluimveebedrijf Engelen gevraagd de opgelegde voorlopige voorziening op te heffen. Op 27 januari 2012 heeft de Voorzitter uitspraak gedaan over de opheffing. De conclusie is dat de schorsing blijft gehandhaafd. De Voorzitter constateert verder dat nog niet voldaan is aan de onderzoeksplicht. Besloten is om – naar aanleiding van deze uitspraak – alsnog een milieueffectrapportage (hierna ook: mer) op te laten stellen. In het kader van de voorbereiding van de mer, zijn deze richtlijnen en doelstellingen geformuleerd. Door de richtlijnen en doelstellingen wordt duidelijk welke informatie de mer moet bevatten om de eventuele effecten op de omgeving te kunnen bepalen en mee te wegen.

- **Leeswijzer**

In hoofdstuk 2 worden het doel en de aanleiding voor het opstellen van de mer omschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het wettelijk kader geschetst. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de omgeving van het plangebied en er wordt ingegaan op de Natura 2000 gebieden die in de omgeving liggen. In hoofdstuk 5 worden de activiteiten beschreven en wordt een omschrijving gegeven van de mogelijke alternatieven op de verschillende adressen. Hoofdstuk 6 gaat in op de afbakening van het onderzoek en er wordt in dit hoofdstuk omschreven welke ontwikkelingen in de omgeving van het plangebied plaatsvinden. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de mogelijke effecten. Een beschrijving van de te volgen procedure is opgenomen in het slothoofdstuk 7.

2 Doel en aanleiding

De gemeente Someren wil de concentratie van de activiteiten van het pluimveebedrijf Engelen op de locatie Zandstraat 99 – 101 faciliteren en daarvoor is een bestemmingsplan vastgesteld op 31 augustus 2011.

Het pluimveebedrijf Engelen richt zich ter plekke van de Zandstraat op het houden van ouderdieren. De locatie Zandstraat 99-101 ligt in het verwevingsgebied, waar een duurzame bedrijfsontwikkeling mogelijk is conform het provinciaal beleid dat is opgenomen in de Verordening ruimte en Reconstructieplan De Peel.

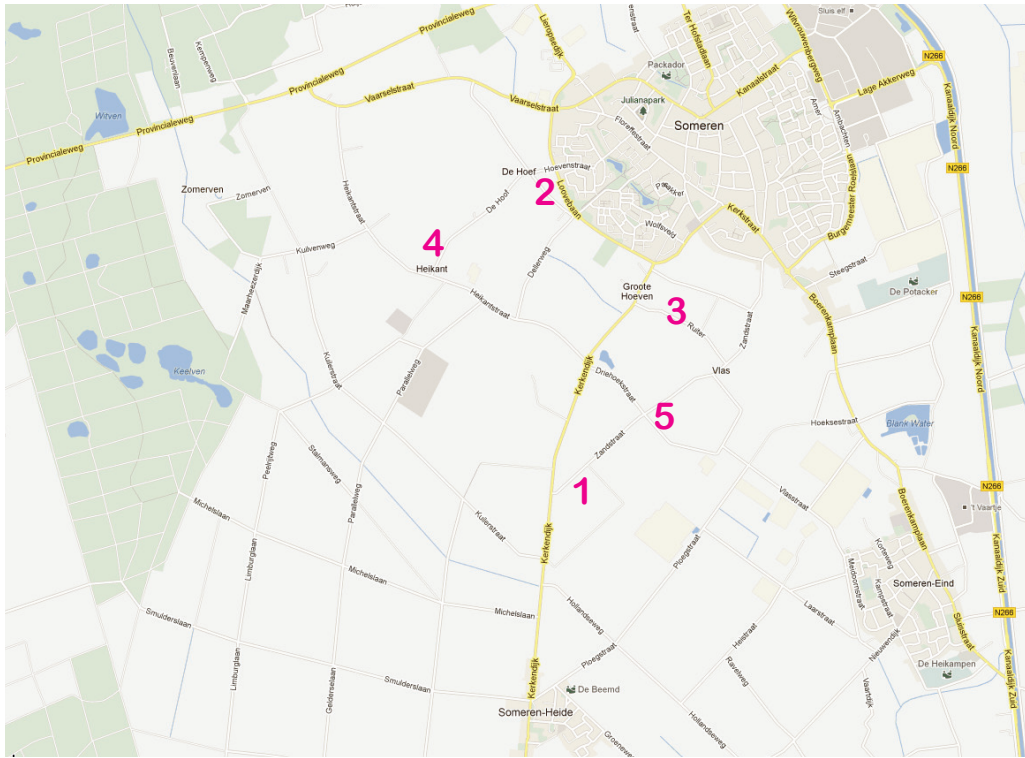
In beginsel mogen bouwblokken in verwevingsgebied een oppervlakte hebben van maximaal 1,5 hectare. In de Verordening ruimte is de mogelijkheid opgenomen om bouwblokken in verwevingsgebied uit te laten breiden tot maximaal 2,5 hectare, waarbij minimaal 20% van het bouwblok landschappelijk moet worden ingepast. Hiervoor is een ontheffing nodig van de provincie, die in dit geval is verleend. Zonder deze toestemming van de provincie is het niet mogelijk om een bestemmingsplan vast te stellen dat een bouwblok van 2,5 hectare mogelijk maakt.

Tegen de ontheffing die is verleend door de provincie, is overigens ook beroep aangetekend en voorlopige voorziening gevraagd. Aan een oordeel omtrent de rechtsgeldigheid van de verleende ontheffing is de Voorzitter niet toegekomen, omdat het bestemmingsplan op grond van onvoldoende onderzoek naar de effecten op Natura 2000 gebieden niet in werking treedt (uitspraak 18 november 2011). De verwachting is dat in de bodemprocedure uiteindelijk wel een uitspraak zal worden gedaan in het kader van de ontheffing van de Verordening ruimte.

■ **Hollestraat 28-30 en Ruiter 17-19**

De locaties aan de Hollestraat 28-30 en de Ruiter 17-19 zijn in het kader van de reconstructie gelegen in een extensiveringsgebied en zijn derhalve geen duurzame locaties voor de intensieve veehouderij. Het uitgangspunt dat gehanteerd wordt in de Reconstructiewetgeving is om intensieve veehouderijen die zich in de extensiveringsgebieden rondom kernen en natuurgebieden bevinden, zo veel mogelijk te beëindigen of te verplaatsen naar duurzame locaties in verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied. Door het verplaatsen van de dierrechten uit het rode extensiveringsgebied naar een locatie in het verwevingsgebied, wordt voldaan aan deze uitgangspunten.

De locaties Hollestraat 28-30 en Ruiter 17-19 zijn inmiddels voorzien van een passende herbestemming. De plannen die de herbestemming regelen, zijn op 29 juni 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. De bestemmingsplannen voor de Ruiter en de Hollestraat zijn uitdrukkelijk verbonden met het plan voor de Zandstraat. De (planologische) medewerking aan het vergroten van het agrarisch bouwblok aan de Zandstraat is afhankelijk gesteld van het saneren van

De ligging van de verschillende locaties op een landkaart en op een luchtfoto.
 1 = Zandstraat 99-101, 2 = Hollestraat 28-30, 3 = Ruiter 17-19,
 4 = De Hoef 28 & 5 = Zandstraat 61.

de twee locaties aan de Hollestraat en de Ruiter. De koppeling volgt ook uitdrukkelijk uit de anterieure overeenkomst die is afgesloten tussen de gemeente en de initiatiefnemer. Hiermee is uitvoering gegeven aan een belangrijke reconstructiedoelstelling.

Oorspronkelijk werd zowel aan de Hollestraat als aan de Ruiter voorzien in woningbouw. In overleg met de provincie is echter besloten om af te zien van woningbouw aan de Ruiter, omdat het plan niet in overeenstemming was met de uitgangspunten van ruimtelijke kwaliteitsverbetering. De te bouwen woningen zijn nu geconcentreerd aan de Hollestraat en aan de Ruiter is voorzien in de ontwikkeling van natuur. De stallen zullen worden gesaneerd. De voormalige bedrijfswoning is herbestemd tot een woonbestemming.

- **De Hoof 28 en Zandstraat 61**

De Hoof 28 en Zandstraat 61 liggen in het verwevingsgebied. Zandstraat 61 ligt tegen een gebied aan dat is aangewezen als ecologische hoofdstructuur.

Het staken van de activiteiten aan de Ruiter 17-19, Zandstraat 61 en Hoof 28 heeft eveneens positieve gevolgen en maakt kleinschalige ontwikkelingen van derden mogelijk door het wegvallen van de milieuzonering. Aangezien er geen concrete ontwikkelingen bekend zijn voor deze drie locaties wordt zo'n ontwikkeling niet meegewogen in de mer. De bouw van woningen aan de Hollestraat is wel bekend en in voorbereiding, deze worden daarom wel meegewogen in de mer.

- **Activiteiten in omgeving plangebied**

In een milieueffectrapport moet de geplande ontwikkeling beoordeeld worden ten opzichte van de autonome ontwikkelingen. In het voorliggende project worden de doelstellingen van het bestemmingsplan Buitengebied Someren als autonome ontwikkelingen beschouwd.

In de omgeving van het plangebied zijn nog meer activiteiten gepland, zoals de aanleg van een ecologische verbindingszone. Er is echter geen directe of indirecte relatie tussen de aanleg van de ecologische verbindingszone en de concentratie van de opfokactiviteiten. Verder is er een golfbaan in aanleg en wordt de modelvliegclub verplaatst. Voor de golfbaan (en de modelvliegclub) wordt een compensatiegebied ingericht. Voor de Heihorsten (o.a. golfbaan) is een milieueffectrapportage opgesteld. Voor zover relevant worden genoemde ontwikkelingen gewogen in het milieueffectrapport.

3 Wettelijk kader

Ten tijde van het opstellen van het eigen bestemmingsplan voor de Zandstraat, was het vigerende plan het bestemmingsplan “Buitengebied 1998”. De locatie had de bestemming ‘agrarische bedrijven’ en was voorzien van een bouwblok. Het bestemmingsplan “Buitengebied 1998” is inmiddels grotendeels geactualiseerd. Op 29 juni 2011 is het bestemmingsplan “Buitengebied Someren” vastgesteld door de gemeenteraad. Dit plan is inmiddels in werking getreden, maar nog niet onherroepelijk in verband met de lopende beroepsprocedure. De concentratie van het opfokken van kuikens door het pluimveebedrijf Engelen is echter niet in dat bestemmingsplan geregeld maar in het postzegelbestemmingsplan “Zandstraat 99”. Tegen dit bestemmingsplan loopt, zoals vermeld, een beroepsprocedure.

Voor de woningbouw aan de Hollestraat is eveneens een postzegelplan opgesteld. Tegen dit plan was beroep aangetekend maar dat is inmiddels ingetrokken, zodat het bestemmingsplan onherroepelijk is.

Voor Ruiter 17-19 was eveneens een bestemmingsplan opgesteld dat woningbouw mogelijk maakte. Zoals gezegd, is dit plan veranderd en wordt de woningbouw geconcentreerd aan de Hollestraat. Op de plek aan de Ruiter waar zich de stallen bevinden, wordt natuur ontwikkeld en daarnaast is de voormalige bedrijfswoning herbestemd tot een reguliere burgerwoning. Ook tegen dit plan was beroep aangetekend, maar ook dit is weer ingetrokken zodat het plan onherroepelijk is geworden.

In de mer zal nader worden omschreven wat de relevante regels en bepalingen zijn in de verschillende bestemmingsplannen.

Voor de reikwijdte en diepgang is relevant dat in het bestemmingsplan “Zandstraat 99” wordt geregeld dat het agrarisch bouwblok een oppervlakte krijgt van 2,5 hectare waardoor de bouw van de twee extra stallen kan worden gerealiseerd.

■ **Landbouwbeleid**

- Reconstructieplan De Peel

De Reconstructieplannen zijn, naar aanleiding van uitspraken van de rechtbank 's-Hertogenbosch, ingetrokken. De integrale zonerings blijft echter wel in stand, doordat deze in de Verordening ruimte is opgenomen.

Het plangebied is aangewezen als verwevingsgebied. Dat betekent dat in de omgeving verschillende functies van het buitengebied (recreatie, natuur, landbouw) gecombineerd worden. In beginsel mogen agrarische bouwblokken in het verwevingsgebied een oppervlakte van maximaal 1,5 hectare hebben.

Uitbreiding is slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. In dit geval is een ontheffing verkregen voor het vergroten van het bouwblok tot maximaal 2,5 hectare.

Voor de locaties nabij de bebouwde kom van Someren (i.c. Holleweg en Ruiter) geldt dat deze in het rode extensiveringsgebied rondom de kern van Someren liggen en een duurzame bedrijfsvoering aldaar niet meer mogelijk is.

- Beleidsregel Stikstof en Natura2000
Voor de provincie Noord-Brabant geldt een beleidsregel Stikstof en Natura 2000 met betrekking tot reductie van de depositie van stikstof op de Natura 2000 gebieden. Voor de toepassing van de beleidsregel is overeenstemming tussen de verschillende partijen in de provincie. De beleidsregel heeft drie doelstellingen:
 1. Emissiereductie in alle sectoren in de veehouderij, om daarmee proportioneel bij te dragen aan een verlaging van de stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden tot een niveau van ca. 1500 mol of daaronder, in combinatie met emissiereductie uit andere bronnen als verkeer en industrie. Dit niveau is bestuurlijk overeengekomen als een doelstelling die bereikt moet zijn aan het eind van de derde beheerplanperiode (2027). Deze doelstelling zal intensief worden gemonitord. Bij het afwijken van de dalende depositielijn zullen extra maatregelen genomen worden.
 2. Door die gezamenlijk te bereiken depositiereductie, ontstaat een garantie voor het realiseren van instandhoudingsdoelen op termijn, zodat flexibeler met vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet voor individuele veehouderijbedrijven omgegaan kan worden.
 3. Eén van de aspecten van het flexibeler vergunningsstelsel is dat de administratieve lasten voor veehouders en provincie in het kader van vergunningverlening Natuurbeschermingswet beperkt kunnen blijven.

Om de doelstellingen te bereiken zijn enkele technieken opgenomen in de beleidsregel:

1. Toepassing extra emissiearme technieken welke verdergaand zijn dan huidige generieke regels. Deze extra technieken houden in: voor alle nieuwe intensieve veehouderijstallen een emissiereductie op basis van Best Beschikbare Technieken.
2. Opheffen piekbelastingen: bedrijven die een hoge depositie veroorzaken, waarbij sprake is van meer dan 200 mol of van een gemiddeld zeer hoge depositie op het Natura 2000 gebied, zullen worden gesaneerd
3. Depositiealdering door middel van een depositiebank: bedrijven mogen ten opzichte van hun huidige depositieniveau groeien, mits de groei gecompenseerd wordt door uitruil van depositierechten met andere gestopte/stoppende veehouderijbedrijven. Deze uitruil is alleen toegestaan via de depositiebank. Bij saldering gelden de volgende regels:
 - salderen is verplicht boven de depositie die veroorzaakt wordt bij het niveau van het emissieplafond op basis van uitvoering van de AMvB huisvesting;
 - om ontwikkelingen dichtbij Natura2000 gebieden te beperken, is het niet mogelijk om voor bedrijven boven de 5 mol te salderen met gestopte bedrijven onder

- de 5 mol. Andersom is wel toegestaan: bedrijven onder de 5 mol mogen wel salderen met gestopte bedrijven boven de 5 mol;
- salderingsvoorwaarden voor IV-bedrijven boven de 5 mol worden gefaseerd per planperiode aangescherpt;
 - voor alle sectoren geldt dat er gesaldeer mag worden tot het niveau van maximaal 50 mol. Uitzondering geldt voor bepaalde melkveehouderijen, die onder nader uit te werken voorwaarden (o.a. beheerfunctie binnen het gebied) boven de 50 mol hun bedrijf uit kunnen breiden;
 - voor gebieden met weinig veehouderijen is het de vraag of er wel depositierechten voorhanden zijn, aangezien het aantal gestopte bedrijven gering zal zijn. Voor deze gebieden wordt bekeken of er een andere salderingsmethode toegepast kan worden, dan wel een andere oplossing gezocht kan worden;
 - de depositiebank gaat werken zodra daarin voldoende depositierechten voorhanden zijn. Partijen spannen zich in om – door een actief beleid van intrekking van vergunning/melding bij gestopte bedrijven – de bank zo spoedig mogelijk te vullen;
 - er zal nog naar een oplossing worden gezocht voor de interim-periode waarin de depositiebank nog onvoldoende gevuld is;
 - de depositiebank wordt gevuld met depositie van gestopte of gekrompen bedrijven, op basis van de depositie die bestond voor of op 7 december 2004. Voorwaarde is wel dat de bedrijven op de genoemde datum nog actief waren.
4. Monitoringssysteem; er zal een monitoring van de voortgang van de depositievermindering per Natura 2000 gebied opgezet worden.

Op basis van de voorschriften uit de beleidsregel Stikstof en Natura 2000 is gekozen voor een moderne inrichting van de stallen waarbij een zo hoog mogelijke reductie van ammoniakemissie (of depositie?) wordt bereikt.

■ **Landschapsbeleid**

Volgens het Beeldkwaliteitsplan voor het buitengebied van de gemeente Someren ligt het pluimveebedrijf in een strook met oude heideontginningen. Ten aanzien van de locatie aan de Zandstraat geldt dat er minimaal 20 % van het agrarisch bouwblok landschappelijk moet worden ingepast. Van belang is het behoud en versterking van lanen en bosjes op de grens van de percelen en daarnaast het landschappelijk inpassen van de zij- en achterkanten van bedrijven. Het beplantingsplan voor het pluimveebedrijf Engelen sluit hierop aan.

■ **Planmer**

Significante effecten kunnen – bij aanvang van de planvorming – niet worden uitgesloten. Om die redenen is geoordeeld dat een passende beoordeling noodzakelijk is, wat tevens een planmer noodzakelijk maakt. De uitspraak van Voorzitter van 27 januari 2012 onderstreept de wenselijkheid van een planmer.

In de planmer zal een overzicht van het vigerend beleid (rijksbeleid, provinciaal en gemeentelijk beleid) worden gegeven. Daarnaast zal in de mer worden

ingegaan op de ammoniakemissie en –depositie op de omliggende Natura2000 gebieden en de omgeving. In de mer wordt ook aandacht besteed aan onder andere de aspecten externe veiligheid, flora en fauna, archeologie, cultuurhistorie, etc.

4 Beschrijving omgeving

Direct rondom de kern Someren ligt een landschap dat te typeren is als kampenlandschap. Binnen het kampenlandschap zijn beekdallandschappen herkenbaar. Daarnaast liggen er nog enkele oude akkercomplexen binnen dit landschapstype. Op enige afstand van de bebouwde kom lagen oorspronkelijk heide- en veenlandschappen. De oudste heideontginningen liggen dichtbij de oude woonkern; het zijn landschappen die ooit deel uit maakten van het agrarisch landschap rondom de Brabantse woonkernen.

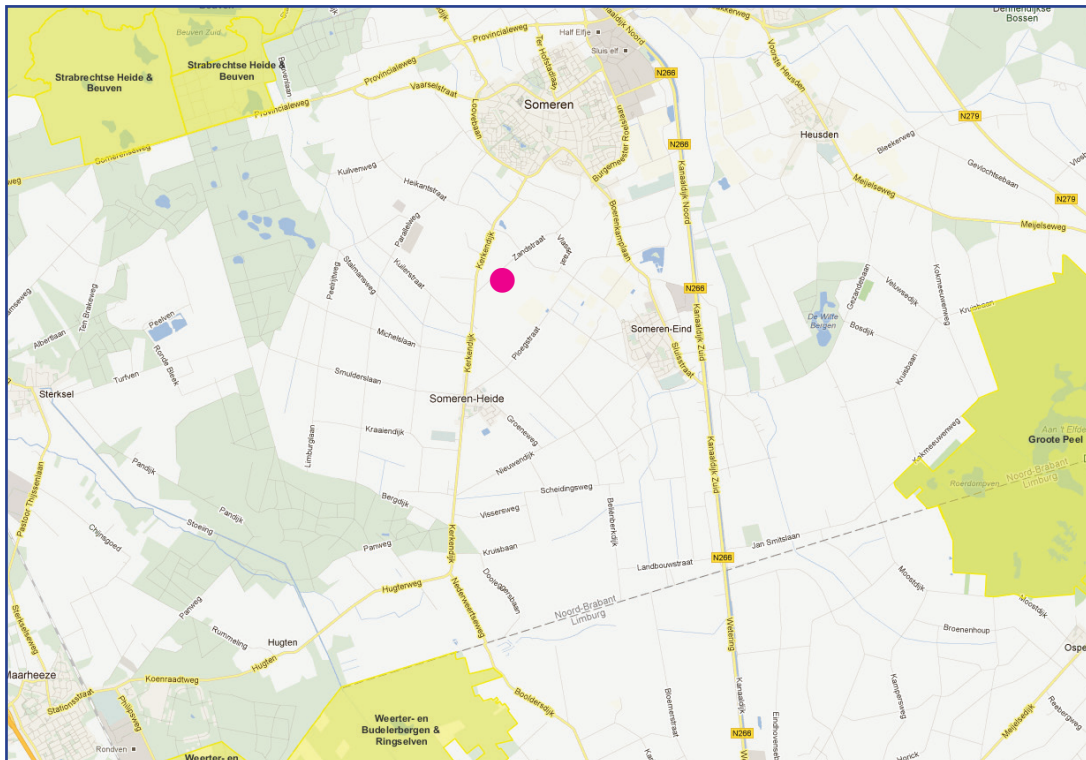
Op enige afstand liggen jonge, meer rationeel ingerichte, heideontginningen. Het pluimveebedrijf Engelen ligt aan de buitenrand van de oude heideontginningen. De lijnvormige elementen nabij het bedrijf vormen een cultuurhistorisch waardevol geheel. In de mer zal uitgebreid worden ingegaan op de cultuurhistorie, archeologie en het landschap van het plangebied en de omgeving.

■ **Ecologische hoofdstructuur**

Volgens de kaartviewer van de provincie Brabant ligt op vrij grote afstand (circa 600 meter) van de Zandstraat 99-101 een bosje dat onder de ecologische hoofdstructuur valt en op bijna een kilometer afstand van het plangebied stroomt de Kleine Aa die eveneens binnen de ecologische hoofdstructuur valt. Rond de Kleine Aa zijn recent inrichtingsmaatregelen uitgevoerd om de ecologische structuur te verbeteren.

Ligging van de ecologische hoofdstructuur.

Ligging van de Natura 2000 gebieden ten opzichte van de Zandstraat 99-101 (stip).

De Zandstraat 61 ligt tegen de ecologische hoofdstructuur aan. De overige locaties liggen op enige afstand van de ecologische hoofdstructuur.

In de mer zal worden ingegaan op de potentiële effecten van het voornemen op de ecologische hoofdstructuur. Er zal eveneens een overzicht gegeven worden van de ligging van de ecologische hoofdstructuur ten opzichte van de te onderscheiden locaties.

■ **Natura 2000**

Het bedrijf (Zandstraat 99-101) is gelegen in de nabijheid van de volgende Natura 2000 gebieden:

- Natura 2000 gebied Strabrechtse Heide. Dit gebied is op dit moment aangewezen als habitat- en vogelrichtlijngebied. Het onderhavige bedrijf ligt op circa 3.900 meter van het gebied.
- Natura 2000 gebied Grootte Peel. Dit gebied is op dit moment aangewezen als habitat- en vogelrichtlijngebied. Het onderhavige bedrijf ligt op circa 6.000 meter van het gebied.
- Natura 2000 gebied Weerter- en Budelerbergen & Ringselven. Dit gebied is op dit moment aangewezen als vogelrichtlijngebied. Het onderhavige bedrijf ligt op circa 4.800 meter van het gebied.

De effecten op de Natura 2000 zullen uitgebreid geanalyseerd en beoordeeld worden in de mer en de daarbij behorende passende beoordeling. Zowel de am-

moniakemissie als de ammoniakdepositie op de gebieden zal worden meegenomen. Een summier beschrijving van de Natura 2000 gebieden en de doelstellingen staat hieronder.

Strabrechtse Heide

De Strabrechtse Heide maakt deel uit van het Noord-Brabantse dekzandlandschap. De open delen worden gekenmerkt door een kleinschalig mozaïek van (vastgelegde) stuifduinen en uitgestoven laagten. Dit resulteert in een afwisselend landschap met droge heide op de zandkoppen en in de laagten natte heide en vennen. Aan de westzijde is een natuurlijke overgang aanwezig naar het beekdal van de Kleine Aa met hooilanden en vochtige bossen.

		SVI Landelijk	Doelst. Opp. vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	=	=			
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>			
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	--	>	>			
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	=	>			
H3160	Zure vennen	-	=	=			
H4010A	Vochtige heiden	-	=	>			
H91E0C	Vochtige alluviale bossen	-	=	>			
Habitatsoorten							
H1831	Drijvende waterweegbree	-	=	=	=		
Broedvogels							
A021	Roerdomp	--	=	=			5
A022	Woudaapje	--	=	=			2
Niet-broedvogels							
A127	Kraanvogel	--	=	=		70	
Legenda							
=	Behoudsdoelstelling						
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling						
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering						

Tabel 1. Essentietabel van de Strabrechtse Heide.

Groote Peel

De Groote Peel ligt in een geologisch dalingsgebied, de Centrale Slenk. Het grootste deel van die slenk daalt met meer dan twee centimeter per eeuw, maar de Groote Peel behoort tot een gedeelte van de slenk die minder snel daalt. Het lijkt net alsof dit deel van de Centrale Slenk min of meer vast zit aan de Peelhorst, die grotendeels met eenzelfde snelheid daalt en plaatselijk zelfs stijgt. De laatste ijstijd is zoveel dekzand ingestoven, dat de bovenlopen van de Aa en haar zijrivieren werden afgedamd. De dekzandruggen zorgden er voor dat het toch al geringe eroderende vermogen van de bovenloop van de Aa met zijtakken nog geringer werd. De afzettingen van de formatie van Asten in de Groote Peel verhinderden later wegzijging van het regenwater. Gedurende de laatste ijstijd werd in de Groote Peel bovendien plaatselijk 'Brabantse leem' gevormd, dat eenzelfde vernattend effect had. Uiteindelijk ontstonden reeksen afzonderlijke depressies, met een bodem van leem- en veenlagen en wanden van

Tabel 2. Essentietabel van de Groote Peel.

Legenda							
=	Behoudsdoelstelling						
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling						
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering						
		SVI Landelijk	Doelst. Opp. vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H4030	Droge heiden	--	=	=			
H7120	Herstellende hoogvenen	+	=	>			
Broedvogels							
A004	Dodaars	+	=	=		40	
A008	Geoorde fuut	+	=	=		40	
A119	Porseleinhoen	--	>	>		5	
A272	Blauwborst	+	=	=		200	
A276	Roodborsttapuit	+	=	=		80	
Niet-broedvogels							
A039a	Taigarietgans	+	=	=			
A039b	Toendrarietgans	+	=	=			
A041	Kolgans	+	=	=			
A127	Kraanvogel	--	=	=			

dekzandruggen. Na het ontdoeien van de permafrost aan het eind van de ijstijd vulden deze kommen zich met water, waarin laagveenvorming op gang kwam. Daar bovenop ontstond overgangsvveen en uiteindelijk hoogveen. Het hoogveen rees als het ware de pannen uit, meters tegen de omliggende dekzandruggen op. Waar die niet te hoog waren, groeiden de venen er helemaal overheen. Op de naden tussen elkaar rakende hoogvenen ontstonden plaatselijk meerstallen, zoals de Zeven Meren waar het dorp Someren zijn naam aan dankt.

Weerter- en Budelerbergen & Ringselven

Dit gebied bestaat uit de deelgebieden Weerterbos, Ringselven en Kruispeel (Habitatrichtlijngebied) en de Hugterheide en de Weerter- en Budelerbergen (Vogelrichtlijngebied). Het Weerterbos is een oud bosgebied. Daarvoor was het een moerasgebied omgeven door heide en moeras. Het wordt gekenmerkt door een gecompliceerde bodemopbouw met leemarm en lemig dekzand en lokale veenontwikkeling. Soortenarme dennenaanplanten bepalen tegenwoordig in sterke mate het aanzien van het terrein. Op natte delen, in slenken en geïso-

Tabel 3. Essentietabel van het Weerterbos

Legenda							
=	Behoudsdoelstelling						
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling						
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering						
		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	>	>			
H7210	Galigaanmoerassen	-	=	>			
H91D0	Hoogveenbossen	-	>	>			
Habitatsoorten							
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=		
H1166	Kamsalamander	-	=	=	=		
H1831	Drijvende waterweegbree	-	>	>	>		
Broedvogels							
A224	Nachtzwaluw	-	=	=			20
A246	Boomleeuwerik	+	=	=			65
A276	Roodborsttapuit	+	=	=			20

leerde laagtes staat relatief zuur berkenbroekbos. In deze laagten liggen vele watertjes en worden zwak gebufferde vennen hersteld. De Hugterheide ligt in Noord Brabant en is een bosgebied dat voornamelijk bestaat uit grove dennen en is aangeplant op stuifzand. De stuifzanden zijn nog duidelijk te herkennen in het heuvelachtige terrein. Het naastgelegen gebied Hugterbroek en 'In den Vloed' aan de Limburgse zijde bestaan uit moeras en bos. De Weerter en Budelerbergen bestaan uit een aaneengesloten bosgebied met een centraal gelegen heide- en stuifzandterrein. Het Ringselven en de Kruispeel zijn gelegen aan weerszijden van de Zuid-Willemsvaart. Het Ringselven is een ven omgeven door moerasvegetaties. De Kruispeel bestaat uit berken- en elzenbroekbossen, met enkele vennen gelegen langs de Tungelroyse beek.

Het grotendeels in Noord-Brabant gelegen Ringselven vormt samen met de Limburgse Kruispeel de oorsprong van de Tungelroyse Beek, die zich in het Natura 2000 gebied Leudal verenigt met de Zelsterbeek, en vandaar naar de Maas stroomt. Het in Limburg gelegen Weerterbos en de Weerter- en Budelerbergen behoren tot het stroomgebied van de Dommel. Het Weerterbos ontwatert door de Oude Graaf, de Rosveldlossing en de Vloedlossing. De Weerter- en Budelerbergen en het Ringselven liggen op de overgang tussen de Centrale Slenk en het Kempisch Plateau. De Feldbissbreuk vormt de grens tussen beide deelgebieden. Parallel aan deze breuk komen kleinere breuken voor.

■ **Overige beschermde gebieden**

In de omgeving van het plangebied zijn enkele gebieden aangewezen als Beschermd Natuurmonument, de begrenzing van deze gebieden valt volledig binnen de begrenzing van de Natura 2000 gebieden; dat betekent dat de bescherming via de Beschermd Natuurmonumenten is geïncorporeerd in de Natura 2000 en als zelfstandige bescherming is vervallen.

De Groote Peel is aangewezen als Wetland volgens de Conventie van Ramsar. Er is een kleine afwijking van de begrenzing ten opzichte van de Natura 2000, zodat – voor dat perceel – de bescherming als wetland getoetst zal (moeten) worden.

De Groote Peel is aangewezen als Nationaal Park. De ontwikkelingen zullen daarom eveneens getoetst worden op de bepalingen van het Nationaal Park. Het Nationaal Landschap het Groene Woud ligt op ruim 23 kilometer afstand van het pluimveebedrijf Engelen. Effecten veroorzaakt door het voornemen op het Nationaal landschap kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Op korte afstand van het pluimveebedrijf Engelen zijn geen beschermde monumenten of archeologische vindplaatsen bekend (kaartviewer Brabant). Waarschijnlijk zijn er daarom geen negatieve effecten te verwachten. In de mer zal nader worden ingegaan op de cultuurhistorie en de archeologische waarden.

5 Activiteiten en alternatieven

Voorkeursvariant

Het pluimveebedrijf Engelen heeft de gehele productieketen tot slachtkip in eigen beheer. Daarvoor worden op verschillende locaties de te onderscheiden onderdelen van de productieketen behandeld en beheerd. Aan de Zandstraat 99-101 & 61, Hollestraat 28-30 en Ruiters 17-19 en worden vleeskuikenouderdieren in opfok gehouden. Aan De Hoof 28 worden vleeskuikenouderdieren gehouden. Vanwege dierenwelzijn, milieuhygiëne en economische aspecten is het wenselijk de activiteiten te concentreren aan de Zandstraat 99-101. De Hollestraat 28-30 en Ruiters 17-19 liggen in een extensiveringsgebied waar geen duurzame bedrijfsvoering mogelijk is. Zandstraat 61 ligt tegen de ecologische hoofdstructuur aan wat eveneens sterke beperkingen oplevert. Op de te onderscheiden locaties worden momenteel maximaal in totaal 117.434 ouderdieren gehouden. Opgemerkt wordt dat er verschillen zijn tussen het houden van vleeskuikenouderdieren en vleeskuikenouderdieren in opfok, voor zover noodzakelijk zal in de mer hieraan aandacht worden geschonken.

Na concentratie zullen 82.000 dieren gehouden worden op één locatie aan de Zandstraat. Deze concentratie wordt in de planmer als de voorkeursvariant beschouwd.

Locatie	Voorkeur	Alternatief	Huidig
Zandstraat 99-101	82.000	110.000	40.000
Hollestraat 28-30	-	-	25.350
Ruiters 17-19	-	-	35.000
Zandstraat 61	-	-	4.084
De Hoof 28	-	-	13.000

Tabel 4. Varianten voor de ontwikkelingen (aantal vleeskuikenouderdieren per locatie).

Alternatief

Om te toetsen of de gewenste concentratie van activiteiten milieueffecten veroorzaken die een belemmering vormen voor het voornemen wordt – naast de voorkeursvariant – een realistisch alternatief getoetst. Beide worden tegen de huidige situatie afgezet. Als alternatief wordt gekozen voor het houden van het maximale aantal dieren dat binnen de stallen volgens de Dierenwelzijnswet gehouden kan worden; in het onderhavige geval zijn dat 110.000 vleeskuikenouderdieren aan de Zandstraat 99-101. In de tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de verschillende varianten.

Uit de Beleidsregel Stikstof en Natura 2000 van de provincie Noord-Brabant volgt dat de best beschikbare techniek moet worden toegepast voor de ammoniakreductie. Voor de stallen aan de Zandstraat 99-101 wordt een mixluchtventilatiesysteem toegepast wat de hoogst haalbare reductie van de emissie geeft.

Ammoniakemissiebeperking is gebaseerd op het drogen van de meststrooisellaag door middel van een mixlucht ventilatiesysteem. Door mixluchtventilatoren wordt de warme lucht uit de nok van de stal in horizontale richting over het strooisel geblazen. Het effect hiervan is een oppervlaktedroging van het strooisel (bijlage 1). Door het toepassen van dat systeem wordt tevens een reductie van geur en fijn stof bereikt. Vanuit milieuhygiëne en reductie van de emissie is het niet wenselijk om een uitvoeringsvariant voor de planmer te zoeken binnen de toepasbare filtertechnieken.

■ **Zandstraat 99-101**

Momenteel worden aan de Zandstraat 99-101 in totaal 40.000 vleeskuikenouderdieren gehouden. Na in gebruik name van de stallen (agrarisch bouwblok 2,5 hectare) kunnen conform de Dierenwelzijnswet hier in totaal 110.000 dieren worden gehuisvest. Er is echter een voorkeur voor het houden van 82.000 dieren op de locatie. De analyse van de activiteiten aan de Zandstraat 99-101 houdt de volgende aspecten in:

- Voor de varianten (tabel 4) worden de verschillende milieuaspecten gedetailleerd in kaart gebracht en beoordeeld. Het gaat hierbij om de effecten van fijn stof, geur, emissie c.q. depositie en geluid afkomstig van de bedrijfsvoering. Daarnaast worden externe veiligheid en de verkeersbewegingen in beeld gebracht en beoordeeld.
- Voor het bouwblok worden de aspecten van Flora en Faunawet, archeologie, cultuurhistorie en landschap beoordeeld en geanalyseerd.
- De externe effecten op de Natura 2000, ecologische hoofdstructuur, Nationaal Park en Wetlands worden geanalyseerd en beoordeeld.

■ **Hollestraat 28-30**

Momenteel worden aan de Hollestraat 28-30 in totaal 18.750 dieren gehouden. De Hollestraat ligt in het extensiveringsgebied. Na uitvoering van de concentratie op de Zandstraat 99-101 worden de activiteiten aan de Hollestraat gestaakt en worden hier woningen gerealiseerd. De analyse van de activiteiten aan de Hollestraat 28-30 houdt de volgende aspecten in:

- Voor de varianten (tabel 4) worden de verschillende milieuaspecten in kaart gebracht en beoordeeld. Het gaat hierbij om de effecten van fijn stof, geur, emissie en geluid afkomstig van de bedrijfsvoering. Daarnaast worden externe veiligheid en de verkeersbewegingen in beeld gebracht en beoordeeld. Voor de voorkeursvariant en het alternatief zal sprake zijn van vermindering van de milieubelasting.
- De effecten van de woningbouw (veranderde omgeving en veranderd gebruik) worden getoetst.
- Voor het bouwblok worden de aspecten van Flora en Faunawet, archeologie, cultuurhistorie en landschap beoordeeld en geanalyseerd.
- De externe effecten op de Natura 2000, ecologische hoofdstructuur, Nationaal Park en Wetlands worden geanalyseerd en beoordeeld.

■ **Ruiter 17-19**

Momenteel worden aan de Ruiter 17-19 in totaal 22.000 dieren gehouden. Na uitvoering van de concentratie op de Zandstraat 99-101 worden de activiteiten aan de Ruiter 17-19 gestaakt en worden de stallen gesloopt. Oorspronkelijk was het plan hier woningen te bouwen, maar de provincie heeft aangegeven het vanuit de gedachte dat er ruimtelijke kwaliteit moet worden toegevoegd bij ontwikkelingen, niet eens te zijn met de voorgestelde bebouwingsvorm (een 'hofje' op het achtererf). Er is daarom afgezien van de plannen voor het bouwen van woningen alhier. Het aantal te bouwen woningen is verplaatst naar de Hollestraat. Na het slopen van de stallen aan de Ruiter, wordt er op deze plek natuur gerealiseerd en de voormalige bedrijfswoning is bestemd tot reguliere burgerwoning. De analyse van de activiteiten aan de Ruiter 17-19 houden de volgende aspecten in:

- Voor de varianten (tabel 4) worden de verschillende milieuaspecten in kaart gebracht en beoordeeld. Het gaat hierbij om de effecten van fijn stof, geur, emissie en geluid afkomstig van de bedrijfsvoering. Daarnaast worden externe veiligheid en de verkeersbewegingen in beeld gebracht en beoordeeld. Voor de voorkeursvariant en het alternatief zal sprake zijn van vermindering van de milieubelasting.
- De externe effecten op de Natura 2000, ecologische hoofdstructuur, Nationaal Park en Wetlands worden geanalyseerd en beoordeeld.
- De effecten van de natuurontwikkeling op deze locatie.

■ **Zandstraat 61**

Momenteel worden aan de Zandstraat 61 in totaal 1.760 dieren gehouden. Na uitvoering van de concentratie op de Zandstraat 99-101 worden de activiteiten aan de Zandstraat 61 gestaakt en worden de opstallen benut voor statische opslag. Door de ligging pal naast de ecologische hoofdstructuur is een duurzame bedrijfsvoering hier niet goed uitvoerbaar. De voorgenomen activiteiten passen binnen het huidige bestemmingsplan "Buitengebied Someren". De analyse van de activiteiten aan de Zandstraat 61 houdt de volgende aspecten in:

- Voor de varianten (tabel 4) worden de verschillende milieuaspecten in kaart gebracht en beoordeeld. Het gaat hierbij om de effecten van fijn stof, geur, emissie en geluid afkomstig van de bedrijfsvoering. Daarnaast worden externe veiligheid en de verkeersbewegingen in beeld gebracht en beoordeeld. Voor de voorkeursvariant en het alternatief zal sprake zijn van vermindering van de milieubelasting.
- De externe effecten op de Natura 2000, ecologische hoofdstructuur, Nationaal Park en Wetlands worden geanalyseerd en beoordeeld.

■ **De Hoof 28**

Momenteel worden aan de Hoof 28 in totaal 11.000 dieren gehouden. Na uitvoering van de concentratie op de Zandstraat 99-101 worden de activiteiten aan De Hoof 28 gestaakt en worden de opstallen benut voor statische opslag. De voorgenomen activiteiten passen binnen het huidige bestemmingsplan "Bui-

tengebied Someren”. De analyse van de activiteiten aan De Hoof 28 houden de volgende aspecten in:

- Voor de varianten (tabel 4) worden de verschillende milieuaspecten in kaart gebracht en beoordeeld. Het gaat hierbij om de effecten van fijn stof, geur, emissie en geluid afkomstig van de bedrijfsvoering. Daarnaast worden externe veiligheid en de verkeersbewegingen in beeld gebracht en beoordeeld. Voor de voorkeursvariant en het alternatief zal sprake zijn van vermindering van de milieubelasting.
- De externe effecten op de Natura 2000, ecologische hoofdstructuur, Nationaal Park en Wetlands worden geanalyseerd en beoordeeld.

6 Afbakening

Het is van belang om te gaan onderzoeken of er gecompenseerd en/of gemiti-geerd moet worden als gevolg van de ontwikkelingen aan de Zandstraat 99-101. In de MER zelf wordt er dan vervolgens onderzoek gedaan.

Het onderzoek betreft de voorgenomen concentratie van het houden van ouderdieren aan de Zandstraat 99-101, de woningbouw aan de Hollestraat 28-30 en de sluiting van de vestigingen Ruiter 17-19, Zandstraat 61 en De Hoof 28 met betrekking tot het houden van ouderdieren. Alle andere activiteiten van het pluimveebedrijf Engelen vallen buiten het onderzoek, omdat hierbinnen geen wijzigingen plaatsvinden of gepland zijn. Daarnaast staan de activiteiten los van de activiteiten aan de Zandstraat 99-101. Deze activiteiten beïnvloeden de uitkomsten van de milieueffectrapportage niet.

De ontstane ruimtelijke mogelijkheden op de locaties waar beëindiging van de activiteiten c.q. omschakeling naar niet-hinderlijke activiteiten wordt voorzien, worden niet meegewogen. Er zijn namelijk nog geen concrete voornemens bekend voor deze locaties. Het gaat hierbij om de locaties Ruiter 17-19, Zandstraat 61 en De Hoof 28. Voor de Hollestraat 28-30 zijn wel nieuwe ontwikkelingen voorzien, die uiteraard wel worden meegewogen. Aan de Ruiter 17-19 wordt natuur ontwikkeld, die eveneens wordt meegewogen.

In het buitengebied van Someren zijn enkele andere activiteiten en ontwikkelingen gepland c.q. in procedure. Het gaat daarbij om aanleg c.q. herinrichting van de ecologische hoofdstructuur langs de Kleine Aa en de ontwikkelingen 'Heihorsten': natuurcompensatie 't Woold, verplaatsing van de modelvliegclub en ontwikkeling van een 18 holes golfbaan, voor de Heihorsten is een milieueffectrapport opgesteld.

■ **Ecologische Hoofdstructuur Kleine Aa**

Tijdens het schrijven van de R&D wordt gewerkt aan de verbetering van de ecologische hoofdstructuur langs de Kleine Aa. De activiteiten worden uitgevoerd in opdracht van het Waterschap. Eventuele effecten op de uitvoering van de ecologische hoofdstructuur worden besproken in het milieueffectrapport.

■ **'t Woold**

De gemeente Asten heeft meegewerkt aan de realisering van een golfbaan waarvan een gedeelte in bestaand bosgebied gelegen is. Gelet op het beleid van Rijk en provincie is de gemeente Asten verplicht om de aantasting van de natuurwaarden in het bosgebied te compenseren (natuurcompensatie). Daarvoor zijn gebieden gevonden in de eigen gemeente alsmede een gebied in de gemeente Someren aan de Gezandebaan. Om de huidige agrarische bestemming van de grond te wijzigen in natuur was een bestemmingswijziging noodzakelijk. De eventuele effecten van de ontwikkelingen aan de Zandstraat op de

realisatie van natuurcompensatie voor 't Woold, zullen worden meegenomen in de mer.

■ **Golfbaan en modelvliegclub**

De modelvliegclub De Valken is reeds tientallen jaren actief op het perceel op de kruising tussen het Zomerven en de Kuilerstraat tegen de bossen van het Zomerven. Dit perceel is gelegen in het projectontwikkelingsgebied recreatie en toerisme De Heihorsten. Grote recreatieve ontwikkelingen staan te gebeuren in dit gebied. Een van de ontwikkelingen is de realisatie van een 18-holes golfbaan. Ten behoeve van de realisatie van de golfbaan heeft de gemeente besloten de gemeentelijke percelen, waaronder het perceel van de modelvliegclub, te verkopen en te herbestemmen ten behoeve van de golfbaan. Sinds 2006 is er gezocht naar een geschikte herplaatsingslocatie voor de modelvliegclub. De modelvliegclub heeft hier tevens zelf om gevraagd. De nieuwe locatie is gevonden aan de Maarheerzerdijk ongenummerd, dit perceel is op dit moment in gebruik als weiland. Voor deze ontwikkelingen is een mer opgesteld, de resultaten hiervan worden betrokken op de mer voor de Zandstraat 99-101.

■ **Mogelijke effecten en onderzoek**

- Externe effecten

De mogelijke effecten zijn te verdelen in externe effecten op de op enige afstand liggende natuurgebieden. Het gaat om de Natura 2000 gebieden: Stra-brechtse heide, Weerterbos en Groote Peel. De Groote Peel is tevens aangewezen als Wetland. Ook hierop worden de effecten geanalyseerd. Overigens is voor de Natura 2000 al het effect berekend van de voorkeursvariant; daarbij blijkt een geringe afname van de depositie de aanleiding voor een positieve conclusie over de afwezigheid van effect. Aangezien er op details afwijkingen zijn zal de passende beoordeling worden aangepast en geactualiseerd.

- Lokale effecten

De andere potentiële effecten zijn meer lokaal van aard. Het betreft zaken als toename van fijn stof, geluid, geur, verkeersbewegingen en afname van de externe veiligheid. Al deze zaken worden getoetst op de leefomgeving en gevoelige objecten (woningen).

Naast deze meer specifieke aspecten worden de voornemens getoetst op waterberging, cultuurhistorie, archeologie, landschap en beschermde soorten (Flora en Faunawet).

■ **Leemten in kennis**

Er zijn geen duidelijke leemten in kennis bekend c.q. zichtbaar. Uiteraard kan in een latere fase blijken dat op onderdelen meer studie noodzakelijk is.

7 Procedure

In een eerder stadium is voor de Zandstraat 99-101 een passende beoordeling opgesteld. In verband met het opstellen van de mer zullen de alternatieven worden beoordeeld en opgenomen in de passende beoordeling. De passende beoordeling wordt als bijlage bij het milieueffectrapport gevoegd. Beide worden daardoor gelijktijdig gepubliceerd en om commentaar toegestuurd naar de betreffende instanties en vrijgegeven voor inspraak.

De concept R&D worden voorgelegd aan enkele direct belanghebbende instanties. De belangrijkste zijn:

- Provincie Noord-Brabant
- College van B&W/Gemeenteraad (bevoegd gezag)
- Cie. plan-mer (in kader van verplichte toetsing)
- De personen die in beroep zijn gegaan tegen het bestemmingsplan

Parallel aan de toezending om commentaar aan voornoemde instanties en natuurlijke personen wordt kennis gegeven van het voornemen en het wordt concept ter inzage gelegd (zes weken).

Mede op basis van de aangeleverde suggesties worden de R&D door het bevoegd gezag vastgesteld. De R&D dienen als uitgangspunt voor het op te stellen milieueffectrapport en de passende beoordeling.

De concept mer wordt aan voornoemde instanties en natuurlijke personen in concept voorgelegd, parallel daaraan wordt het ter inzage gelegd door het bevoegd gezag. In deze laatste fase wordt tevens de passende beoordeling ter inzage gelegd.

Op basis van de inspraakreactie wordt zo nodig het milieueffectrapport aangepast en aangevuld.

8 Literatuur

- Anonymus (2005) Reconstructieplan De Peel. Provincie Noord-Brabant.
- Anonymus (2007) Natuurgebiedsplan 'Peelvenen'. Provincie Noord-Brabant.
- Anonymus (2010) Verordening ruimte Noord-Brabant 2011. Provincie Noord-Brabant.
- Anonymus (2011) Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Someren. Gemeente Someren.
- Anonymus (2011) Bestemmingsplan Zandstraat 99 Someren. Crijns Rentmeesters bv
- Anonymus (2011) Bestemmingsplan Hollestraat 28 Gemeente Someren. Crijns Rentmeesters bv
- Doomen, A., D. Gijssbers, M. Kegler, A. Leppens, F. Macke, E.J. Melisie, J. Poppema, W. Snellen & M. Willekens (2008) MER Projectlocatiegebied De Heihorsten. Grontmij, Eindhoven.
- Verbruggen, B. (2011) Beeldkwaliteitsplan Buitengebied 2011 Gemeente Someren. Bügel Hajema, Amersfoort.